

Αί «Βοσπορίδες»

Ποιητικές πικρίες

Ιον

Οί παλαιότεροι ποιηταί μας — οί πραγματικοί ποιηταί δηλαδή, διότι περί νεωτέρων δεν ήμπορει νά γίνη λόγος — έδοκίμασαν όπως είνε γνωστόν όχι μικράς πικρίας εις τήν ζωή των. Άλλ' όρισμένως μεταξύ όλων αυτών, εκείνος πού έδοκίμασε τās μεγαλύτερας πικρίας, είνε ό καλύτερός των παλαιών ποιητών μας και ό «πατήρ» τής ελληνικής διηγηματογραφίας, ό Γεώργιος Βιζυηνός. Άς μη ξεχνούμε ότι οι πικρίες πού έδοκίμασε τόν έθασαν ζωντανόν-νεκρόν εις τό Δρομοκαίτειον.

Μίαν από τις πικρίες του αιώτες μας δίνει εις τό 'Ημερολόγιον Σκόκου του 1911 ό προσωπικός του φίλος, Κωνσταντινουπόλιτης Ιατρός και λόγιος Ν. Βασιλειάδης. Τήν έδοκίμασεν ό Βιζυηνός με τήν έκδοσιν των «Βοσπορίδων» του. 'Ιδού τί γράφει σχετικώς ό Βασιλειάδης, παρενθέντων εις τό σημείωμα του και μίαν άγνωστον τότε — έπιστολήν του ποιητού πρός άλλον μεγάλον ποιητήν, τόν και διδάσκαλόν του, 'Ηλία Τανταλίδην:

Διά τούς ανθρώπους πού έμειθαν νά φιλοσοφούν περί της άστικής των πραγμάτων — λέγει ό ποιητής Βιζυηνός — δια τούς άληθινούς ανθρώπους έκείνους «Βοσπορίδας» μου ως μέσον κατάλληλον νά φαιδρύνη άλλους νά προσώπα των και μικρόν νά τους άπασχολήση ανακουφίζον τά βεβαρημένα των πνεύματα. Περί των δυτών εκείνων, τά όποια μηδέν σφόν έκ της ζωής των διδαχθέντα θέλουν και καλά νά πέσουν στόννεγισλό, αόδειό λόγος!»

Και ό ποιητής μαζεύει μερικά λουλούδια από τόν δροσερόν Βόσπορον, μερικά άνεμώνας από τήν χλωήν Άττικήν και πλέκει τήν άνθεδέσμη των «Βοσπορίδων». Πολλά από τά λουλούδια αυτά έφεραν τόν τίτλον «Άρες, μάρες, κοκκινάρες» και έστάλησαν εις τόν ποιητικόν διαγωνισμόν κερδίσαντα τό πρώτον βραβείον. 'Ο εισηγητής του διαγωνισμού και ποιητής τής «Χίου Δούλης» ηύρε — ως λέγει — πάρα πολλήν λεπτότητα και χάριν, ησθάνθη ένα άρώμα του Χριστοπούλου, ένα ιδιαίτερο μύρον του Τανταλίδου και τά έκαθάρσε ως γυλαστά παιδιά του 'Ανακρέοντος. Δι' αυτό τά έσπεφάνωσε. Και με τά μικρά αυτά άλλα ζηλευμέναρύλλα τής δάφνης δέχεται ό ποιητής με μετριοφροσύνην και με άγάπην νά περιυλίξη τά λουλούδια των «Βοσπορίδων» του. Μα νά τά έκθέσθ; Ξέρει πως τό δημόσιον δύσκολα χαρίζεται εις ποιήματα, και ότι ό ένας θά κλείση τό μάτι δεξιά, ό άλλος θά ζαρώση τά μουτρα, και ό τρίτος θά στρέψη τήν ράχη. 'Αδιάφορον, 'Εκείνος έποφασίζει νά παρουσιάση τήν άνθεδέσμην του εις τό δημόσιον και νά ζητήση τήν κρίσιν ενός μόνου, του 'Ηλία Τανταλίδου. Εις αυτόν χρεωσται τό πρώτον σπρώξιμο, από αυτόν ένεπνεύσθη τά πρώτα δνειρά του, όταν μαθητής άκόμη ρασοφόρος ήκουε τήν διδασκαλίαν του εις τήν θεολογικήν σχολήν τής Χάλκης, και εις αυτού τήν σύστασιν όφείλει ότι σπουδάζει τώρα στην Γερμανίαν.

ήτης ποιότη-
στί φιλοσο-
οί άρχαίοι.

ΛΑΛΥ (Λαοσοφία) «Μάρια 'Αντουανέττα»
ΛΙΝΤΟ (Λαοιστρία) «Μάρκο Πόλο»
ΜΑΚΚΙΝΤ (Ν. Σφαγ.) «Φωνή του αίματος»
ΜΙΑΜΙ (Γλυφ.) «Μάρια 'Αντουανέττα»
ΜΠΟΕΜ (Λόφος Σκουζέ) «Βασίλισσα Χριστίνας»
ΜΠΟΜΠΟΝΙΕΡΑ (Κηφισιάς) «Σκαπανέας της δόσας»
ΝΑΝΑ (λ. Βουλιαγμ.) «Καπταίν Φιούρου»
και βαριετέ
ΝΕΑΠΟΛΙΣ ('Ασκληπ.) «'Ο λιποτάκτης»

'Αλλ' έχει τώσον καιρόν νά γράψω στόν διδάσκαλόν του, τώσον καιρόν! 'Αφωσιώθη έλάφρυχα εις τās φιλοσοφικές μελέτας, εις τās μαθήματά του, και τό ποιητικό του αλογάκι, άτροφικόν και κατάκοπο, βόσκει σέ άγνωστο λειβάδι, φευγάτο από τά χέρια του. 'Ο ποιητής είνε μαθητής τώρα και τίποτε περιπλέον.

★

Έρχεται όμως καιρός πού ή φαντασία του ζωγραφίζει τό άβυσσικό και καθαρίο παλάτι τής τέχνης. Ωσάν νά βλέπη τό γελαστόν νησί τής Χάλκης, τόν τυφλόν ποιητήν νά χορδίζει τήν λύραν του, και ώσάν ν' αναγαλλιάξη στά μαγευμένα τραγούδια πού με βεία μουσική πληρούν τόν αϊθέρα. Και βλέπει τόν έαυτόν του χωρίς ένδυμα γάμου εις ταιωτήν παρουσίαν,

ώσάν νά έρχεται λασπώμενος με λερωμένα τσαρούχια. Παρηγορείται μόνον στήν μεγάλην αγάπη πού έχει μέσα του ό μεγάλος ποιητής τής Χάλκης, στην 'Αγαπή. Μόνον σ' αυτήν έλπιζει και μαεύων μερικά παλαιά του τραγούδια τά προσφέρει δειλά-δειλά στόν διδάσκαλόν του νά τά κρίνη. 'Αρά γε θά τόν άρέση;

Έτσι γράφει ό ποιητής από τήν Γοττγγή στόν διδάσκαλόν του τό μορφότερο τόuto γράμμα, πού άκούρε ό φίλος διευθυντής τής θεολογικής σχολής κ. Στρινόπουλος μετά του καθηγητού κ. Παντελή Κομνηνού παραρριγμένο εις μιά γωνία τής βιβλιοθήκης. Τους ευχαριστώ, διότι μου τό προσέφεραν νά τό δημοσιεύσω. Λυτούμαι μόνον πού δεν εύρέθη μαζί και ή άγγελία τής έκδόσεως των «Βοσπορίδων»...

Τήν έπιστολήν θά δημοσιεύσωμεν αύριον.

Ο ΣΥΜΛΕΚΤΗΣ

καθιέρωσαν τās τελευταίας ήμερας λαϊκάς τιμάς δι' όλας γενικώς τās παραστάσεις των. Τό θέατρον Κοστοπούλη, πρώτον, όπου παίζεται τό νέον έργον του κ. 'Αλ. Λιδωρίκη τό «Ψυπηγμα» και τό θέατρον «Μακέδον», δεύτερον, όπου ό θίασός του κ. Β. Αργυροπούλου επαναλαμβάνει τήν μεγάλην έρετινήν έπιτυχον «Στραβοξύλλο» του εύθυμογράφου κ. Δ. Ψαθά.

«'Ο θίασος Κρεββάτα — Αύλωνίτη, θά συνεχίση τās παραστάσεις του εις τόν «Μ. Αλέξανδρον» τής Θεσσαλονίκης μέχρι τέλους του μηνός, ακολουθούς δέ θά μεταβή πρός συνέχισιν τής εργασίας του εις άριστέας μακεδονικάς πόλεις.

Τόν θίασον δεν πρόκειται ν' άκαλυφθήσουν εις τήν περιείχον τού αι κυρία Μαρίκα Κρεββάτα και Δ. Λύττα. Αι έν λόγω καλλιτέχνιδες έχουν προσληθῆ εις άθηναϊκόν θίασον και είνε υποχρεωμένοι νά εύρίσκωνται ένταύθα περί τās άρχάς Σεπτεμβρίου. Πιθανώτατα με τόν θίασον του «Μ. Αλέξανδρου» θά συνεργασθῇ ή πρωταγωνίστρια κ. Σοφία Βερώνη, ή όποία άποχωρήσασα του θίασου Οίκονόμου, εύρίσκεται ήδη από ήμερών εις τήν Θεσσαλονίκην.

★ Κατά πληροφορίας έκ Χίου συνεχίζονται εκεί με θριαμβευτικήν έπιτυχίαν, αι παραστάσεις του μουσικού θίασου τής κ. Καίτης Βερώνη.

Αἱ «Βοσπορίδες»

Τόπος: Ποιητικές πικρίες
 2ον 1940

Εἰς τὸ Ἡμερολόγιον Σκόκου τοῦ 1911, ὁ Ν. Βασιλειάδης δημοσιεύει τὸ κατωτέρω ἄγνωστον, ὡς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, γράμμα τοῦ ποιητοῦ Βιζυηνού, πρὸς τὸν Ἡλ. Τανταλίδη, διὰ τὴν ἐκδόσιν τῶν «Βοσπορίδων» του, ποὺ ἄλλως τε δὲν ἐπραγματοποιήθη τότε.

«Σεβαστέ μου διδάσκαλε!

»Μὴ μὲ μαλῶσετε ἂν ἐμβαίνα με λερωμένα σαρούχια εἰς τὸ κατάρτιο σας κατῶγι.

»Εἰμαι χωριατοπαῖδι, καθὼς γνωρίζετε καὶ ἐχὼ διανύσει μακρὸν πολὺ μακρὸν καὶ λασπωμένον δρόμον ἕως οὗτο φθάσω εἰς τὸ ὠραῖον καὶ θερπνὸν νησάκι σας. Θὰ μὲ εἰπῇτε βεβαίως: αὐτὸ ἀντιπῶναι εἰς τὰς λεπτάς συνθέδας καὶ τὰ λεπτότερα ἤδη τῶν χρόνων μας καὶ δὲν ἐπρεπε νὰ ἔλθης τόσο ἀργὰ καὶ τόσο λασπωμένος, ἀφοῦ μάλιστα, καθὼς μᾶς εἶπαν, ἔχεις, δὲν ἤξευρω ποθεν λαδῶν, ἓνα μικρὸ φτερωτὸ ἀλογάκι, τοῦ ὁποῖου ἠδύνασον νὰ κάμῃς χρῆσιν καὶ νὰ μὴ χρονίσῃς τόσο πολὺ καθ' ὁδὸν καὶ νὰ μᾶς ἔλθῃς ἐδῶ πεζὸς καὶ ἐπομένως λασπωμένος.

»Συμπάθειο, διδάσκαλέ μου. Τὰ ἀλογάκι ἐπαθε κατὰ τὴν παρελθούσαν κακοχειμῶνιά, ἔνεκα πολλοῦ φόρτου καὶ ὀλίγη προαῖς ἀπὸ ἀτροφίας. Διὰ τοῦτο, εἰς τὸ καλοκαίρι, μοῦ ἐδούλε ἐπὶ τὰ χερσὶ καὶ βόσκει τώρα δὲν ἤξευρω σὲ ποῖο λειβάδι.

»Λυπούμαι διὰτὶ δὲν ἤμπορα νὰ δικαιολογήσω τὸν ἐνταῖον καὶ τὸ: διὰτὶ ἐρχομαι τόσον ὥρᾳ καὶ πάρωρα. Πιστεύω ὅμως ὅτι θὰ μὲ συγχωρήσετε. Ἐνῶμίτιν δὲ ἡ θύρα σας εἶνε δι' ἐμὲ ἀνοιχτὴ κατὰ πάσαν ὥραν.

Κί' ἂν ἦν ἀργὰ καὶ σκοτεινὰ καὶ ἡ ὥρα περασμένη, ἢ θύρα ὀρθάνοιχτ' ἀγρυπνᾷ καὶ ἡ Ἀγαπὴ προσμένει. Δὲν εἶπε ἀληθὲς ὅτι μὲ περιμένετε.

»Καὶ περιμένετε βεβαίως σὰν καλὴ γαμπυνίκα νὰ σὰς φέρω κανὴν δροσερὸ στεφάνι ἀνθογημένον ἀπὸ τὰ χλωρὰ τῆς Γερμανίας, λειβάδια. Ἡ προσδοκία σας, ὅσον ἀποβλέπει τὴν καλὴν μου πρόθεσιν, δὲν θὰ διαψευσθῇ: τὸ στεφάνι ὁμως, τὸ ὁποῖον σὰς φέρω, δὲν εἶνε ἀπὸ τὴν συννεφώδη καὶ ψυχρὰν ἀτμόσφαιραν τοῦ τόπου τούτου καμωμένων. Τὸ ἔχω πλέξει ἀπὸ τ' ἀνθλίνα ἐκείνη, τὰ ὁποῖα θάλλουν παρὰ τὰς ὥραιάς τοῦ Βοσπόρου σας ὄχθας. Τὸ συνέθεσα ἀπὸ λουλούδα τοῦ δροσεροῦ νησιῦ σας, ἀπὸ ἀνεμώνας τῆς Ἀττικῆς καὶ προσέθηκα ὀλίγον θυμὸν τοῦ βουνοῦ Δυστυχῶς εἰς τὰς ἀνεπιδεξίους χεῖρας μου ὑπέφεραν τὰ ἄθωα ταῦτα πλάσματα πάρα πολὺ καὶ ἐχλώμιασαν ὄχι ὀλίγον.

»Καὶ διὰ τοῦτο, φαίνεται, ἴσα-ἴσα οἱ ἐξ Ἀθηνῶν, θέλοντες νὰ μετριάσωσι τὴν ἀσχημάδα τους ἢ νὰ χαρίωσιν εἰς τὸ στεφάνι τοῦτο νέον χρωματισμὸν καὶ νέαν εὐωδίαν, προσέθηκαν εἰς αὐτὰ καὶ δι' εἰς μεγάλην ποσότητα, τοῦ Περνασσοῦ τὴν δάφνην. Ἄν τὰ εὐώδη ἀλλὰ πικρὰ ταῦτα φύλλα ταιριάζουν κοντὰ εἰς τὰ λεπτοφυῆ καὶ ἀσθενῆ μου ἀνθλίνα, ἀφήνω σὰς νὰ κρίνετε.

»Ἐγὼ, πολὺ διστάζων περὶ τούτου, ποιοῦμαι ἐφραῖν τῆς κρίσεως καὶ ἐκθέτω τὴν συλλογὴν μου πρὸ τῶν καθαρῶν ὁμμάτων καὶ ὑπὸ τὴν ὀρεῖαν ρίνα τοῦ φιλοκάλου δημοσίου.

»Εἰμαι βέβαιος ὅτι ἓνας θὰ κλείσῃ τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν καὶ θὰ

στρέψῃ τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὸ αὐτὸ πλὴν ἀντιστρόφως: τρίτος τις θὰ ζαρῶσῃ τὰ μούτρα του, ὡς ἂν ἐπιτελήνῃτα δράμα ξειδὶ καὶ πολλοὶ θὰ σφαλίσουν τ' αὐτιά καὶ θὰ μᾶς στρέψουν τὴν ράχιν.

»Ἐλπίζω μάλιστα, ὅτι οὐδεὶς θὰ φανῇς ἄσων, ἄρον, σταυρωσὸν πύτων πρὸς τὸ μαθητοῦ σας, ὅστις καὶ ταύτην τὴν φερὰν ἀφίεται καὶ αὐτὸς καὶ ἡ «Βοσπορίς» του

εἰς τὴν σύστασιν καὶ τὴν προστασίαν σας. «Εἰδιάλεξε τὸν καιρὸ νὰ ποιήσῃς τραγούδι, θὰ μὲ πῇτε. Δὲν ἤξευρες ὅτι ὁ κόσμος ἐδῶ ἄναψε καὶ κόρῳσε; Αὐτὸς ἔχει τὰ δύο ποδάρια σ' ἓνα παπαῦτσι, ἐκεῖνος πῆρ' ἡ γούνα του φωτιά, ἐκεῖνος πέραςε τὴ φούρκα σὺν λαίμῳ του καὶ σὺ ἄλθες νὰ μᾶς ψάλλῃς «λῆρι-λῆρι;»

»Καλὰ δά! ἴσα-ἴσα αὐτὰ ὅλα μὲ κατέπεισαν νὰ δώσω εἰς τοὺς ἀληθεῖς ἀνθρώπους, τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες ἔμαθον νὰ φιλοσοφῶσι περὶ τῆς ἀστάσις τῶν πραγμάτων, ἐν μέσῳ κατὰλληλον νὰ φαιδρύνῃ ὀλίγον τὰ πρόσωπά των καὶ νὰ τοὺς ἀπασχολήσῃ μικρὸν ἀνακουφίζον τὰ βεδαρμένα τῶν πνεύματα.

»Περὶ τῶν δυντῶν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα μὴδὲν ἐκ τῆς ζωῆς των μέχρη τοῦδε διδαχθέντα σφῶν θέλουν καὶ καλὰ νὰ πέσωσι σὺν γιγαλῷ, οὐδεὶς λόγος, ἐννοεῖται. Τοῦτο δύνανται καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῆς «Βοσπορίδας» νὰ τὸ πράξωσιν.

»Διὰ τοῦτο ἐπιτροπεύσατε, παρκαλῶ, τὴν ὀρφανὴν ἀλλὰ φαιδρῶντα τὴν κωμὴν τοῦ Βοσπόρου καὶ συστήσατε αὐτὴν εἰς τὴν εὐνοίαν τῶν φίλων καὶ τῶν φίλων σας, πρὸ πάντων δὲ στείλατέ μοι μίαν ἀγγελίαν μου εἰς τὴν ἐν Ἀθῆναις κυρίαν Βολτατζή μαζί μὲ τὰ σεβασμάτα μου καὶ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς φιλήσω τὸ χερί.

»Γ. Μ. Βιζυηνός»

Υ. Γ. Αἱ ἀγγελίαι δύνανται νὰ πεινωσι παρ' ὑμῖν μέχρις Ὀκτωβρίου.

Göttingen NicolausbergWeg N.I.

★

Ἐπέρσαν ὀκτὼ ὀλόκληρα χρόνια, ὅταν ὁ ποιητὴς ἐξέβιδε σὺν Λονδίνον τὰς «Αἰθίδας Αὔρας» του. Εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα τούτων ὁ Βιζυηνὸς ἀνέγραφε ὅτι ἔχει ἀνέκδοτα τρία ἀκόμη συγγράμματα. Τὰς «Βοσπορίδας». Τὰ «παιδικὰ ποιήματα». Καὶ τὰ «Νεοελληνικὰ διηγήματα». ε"Ἄν — ἔγραφε — θελήσουν μερικοὶ νὰ πραγματοποιήσουν τὴν δημοσίευσιν ἑνὸς τῶν ἀνωτέρω βιβλίων, ἂς δηλώσουν τὴν θέλησιν των εἰς τὸν συγγραφέα εἴτε εἰς τὸν ἐκδότην κ. Τρυβνερ. Καὶ δὲν ἐπαρουσιάσῃ κανεὶς!

Ὡ, οἱ ἄνθρωποι τοῦ νεύματος καὶ μάλιστα οἱ ποιηταί! Πλάττουν μὲ τὸ αἷμα τῆς ψυχῆς των, θυσιάζον τὴν τελευταίαν ρανίδα καὶ προσπαθοῦν νὰ ἐμβουν στὴν θείαν, τὴν οὐράνιαν αὐλὴν τοῦ πλάστου. Νὰ πάρουν τὸ χρυσὸ σφυρὶ, τὴν πῆχυν τὴν καλὴν. Ἐστὶ ὁ ποιητὴς

ἐκεῖ στὸν οὐρανὸν σιμὰ σὲ θέσι διὰλεχτῇ μὲ τὰ τραγούδια πολεμᾷ νὰ κτίσῃ κάτι τι.

Ἀλλοῖμονον! κανεὶς δὲν νοιώθει τοὺς πόνους, τὸν σκοπὸν του. Περνᾷ ὁ καθεὶς ἀδιάφορος εἴτε περνᾷ καὶ ἀπορεῖ.

Διαβαίν' ὁ κόσμος κ' ὁ κοσμᾷς καὶ στέκει κ' ἐρωτά:

—μὲ τὰ σωστά σου πολεμᾷς ἢ κάμνεις χωρατιά;

Ὁ ποιητὴς ποὺ ἔγραψε αὐτοὺς τοὺς στίχους δὲν ἀπόρησε βέβαια, ὅταν εἶδε πὺς ἔμειναν ἀνέκδοτα αἱ «Βοσπορίδες» του.

Ο ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

ούχιον ἐδύθισεν ἐν
 αντιτορπιλικὸν τοῦ
 αἰώνου» καὶ ἐν ἐμ-
 ὀπλοῖον ἐπτά χιλι-
 ν, τὸ ὁποῖον μετεῖ-
 ς ἰσχυρῶς προστα-

ΑΝΑΛΗΨΙΣ ΔΡΑΣΕΩΣ

Ἀυγόσπουτο, (Ἀθ.
 πρακτορεῖον Στέ-
 νοι ὅτι ἡ ἐφημερί-
 «Ρόμα», ἀσχολου-
 ῖν γερμανικὸν ἀπα-
 αρδισμὸν τῶν ἑρε-
 τῶν, γράφει ὅτι ἡ
 ὠν ἀτμοσφαιρικῶν
 πέτρεψε τὴν ἀμε-
 ρψιν τῆς γερμανι-
 κικῆς δράσεως κα-
 γλίας, μὲ ἀποτελέ-
 ρετικῶς σφοδρά, ἰ-
 ὦν τῶν ἀεροδρομῶ-
 ὀχῆς τοῦ Λονδίνου,
 ηχανικῶν κέντρων,
 ν ἀεροπορίας, λι-
 πομπῶν καὶ ἰδίως
 ν ναυτικῆς δάσεως
 οὐθ, ἡ ὁποία ἀπο-
 γαλύτερον στρατι-
 να τῆς Ἀγγλίας
 ἐν ἀποτεφρωμένῳ
 ὡ ἰταλικῇ ἐφημε-
 οῖ ἐπὶ πλέον οἱ ὁ
 τοῦ Ντόβερ ἀρχι-
 τεύῃ περισσώτερον
 ρμανικοὺς βομβαρ-
 ρὰ εἰς τὰς προπο-
 φλαρίας τοῦ
 οῦ καὶ τοῦ ὑποὺρ-
 φ Κούπερ. Ὁ πλι-
 Ντόβερ ἐκκενώνει
 περιοχὴν, δημιουργ-
 ν Ἀγγλίας τὸ θλι-
 α τῶν περιπληγω-
 φύγων.

ΥΠΕΡΟΧΗ